

Nr 56

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överlåtelse av viss staten tillhörig fast egendom m. m.; given Stockholms slott den 13 mars 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begärs bemyndigande för Kungl. Maj:t att till en statlig stiftelse utan ersättning överlåta Gällöfsta kursgård, som är belägen inom I 1:s nya kasern- och övningsområde vid Kungsängen i Upplands-Bro kommun. Stiftelsen skall bedriva kurs- och konferensverksamhet företrädesvis inom försvarets personalvård.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
13 mars 1970.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *överlåtelse av viss staten tillhörig fast egendom, m. m.* och anför.

Inom det område vid Kungsängen i Upplands-Bro kommun, som skall utgöra nytt kasern- och övningsområde för I 1 efter regementets utflyttning från Järvafältet, ligger Gällöfsta gård som består av fastigheterna Gällöfsta 1:2 samt Nibble 1:4, 1:5 och 1:6. Egendomen köptes år 1958 av Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) som efter viss ny- och ombyggnad av byggnadsbeståndet på egendomen har använt den som kursgård för organisationen. Staten övertog egendomen år 1965 för en köpeskilling av 8 410 000 kr., varav 7 710 000 kr. avsåg de för kursgården utnyttjade byggnaderna och 700 000 kr. avsåg egendomens jordbruksareal. I samband med förvärvet av egendomen övertog staten vidare för en köpeskilling av 220 000 kr. vissa inventarier som tillhörde kursgården. Efter statens förvärv av egendomen förhyrde TCO själva kursgården och fortsatte kursverksamheten fram till utgången av juni 1968.

Det byggnadsbestånd som hör till själva kursgården utgörs i huvudsak av en huvudbyggnad, en undervisnings- och förläggingsbyggnad, en personalbostad och en vaktmästarbostad. Huvudbyggnaden, som är uppförd på 1700-talet men som under åren 1958—1960 har varit föremål för en genomgripande renovering, innehåller i huvudsak lokaler för utspisning samt sällskapslokaler. Undervisnings- och förläggingsbyggnaden, som är uppförd åren 1961—1963, innehåller 56 förläggingsrum, föreläsningssalar, gruppstudierum, hobbyrum m. m. Personalbostaden innehåller tio enklerrum och vaktmästarbostaden fem rum och kök. Samtliga byggnader försörjs med vatten och värme från en gemensam panncentral. Kursgårdens tomtområde som omfattar vissa trädgårdsanläggningar har en areal av ca 53 700 m². I anslutning till kursgården ligger vissa ekonomi- och uthus-

byggnader som tillhör egendomen. I viss utsträckning kan dessa utnyttjas för garage- och lagerändamål o. d. De flesta avses dock rivas.

Gällöfsta gård är bokförd under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond. Det bokförda byggnadsvärdet uppgår till 7 710 000 kr., varav per den 30 juni 1969 har avskrivits sammanlagt 3 951 375 kr. Det bokförda markvärdet utgör 700 000 kr.

Efter förslag av I 1, Ing 1-delegationen, som bl. a. har haft att fastställa plan för disposition av befintliga byggnader inom Kungsängensfältet, medgav Kungl. Maj:t i mars 1968 att anläggningarna på Gällöfsta — från den tidpunkt då TCO:s nyttjanderätt till anläggningarna upphörde — tills vidare på försök fick användas som kursgård för försvaret, dock längst till den 1 januari 1975. Vidare uppdrog Kungl. Maj:t åt överbefälhavaren att efter samråd med statskontoret, försvarets civilförvaltning, fortifikationsförvaltningen och dåvarande försvarets intendenturverk till Kungl. Maj:t inkomma med principförslag till organisation av verksamheten m. m. Sedan överbefälhavaren inkommit med sådant förslag uppdrog Kungl. Maj:t i maj 1968 åt dåvarande intendenturverket att i samråd med berörda myndigheter meddela erforderliga förvaltningsbestämmelser och utforma taxor för kursgårdens tjänster. Taxorna skulle utformas så att full kostnadstäckning erhöles senast den 1 juli 1970. I december 1968 anmälde försvarets materielverk, efter samråd med försvarets civilförvaltning, fortifikationsförvaltningen och riksrevisionsverket, att det torde få anses uteslutet att driva kursgården med full kostnadstäckning. Ett dygnspris som kunde ge full kostnadstäckning skulle komma att ligga betydligt över rådande marknadspris. Vid ett marknadsmässigt pris och en realistiskt beräknad beläggning skulle inte ens de rörliga kostnaderna täckas. De gjorda utredningarna visade att det skulle vara ekonomiskt fördelaktigare att tills vidare låta gården stå utnyttjad än att driva den som kursgård för försvaret. Riksrevisionsverket hade för sin del uttalat att den planerade kursverksamheten inte borde komma till stånd. I stället borde alternativa användningsmöjligheter undersökas och nya direktiv därefter meddelas. Mot bakgrund av vad som sålunda hade framkommit och under åberopande av riksrevisionsverkets uttalande hemställde materielverket om riktlinjer för ärendets fortsatta handläggning.

Med anledning av resultatet av materielverkets utredning upphävde Kungl. Maj:t i maj 1969 sina tidigare nämnda beslut år 1968 om utnyttjande av Gällöfsta gård som kursgård för försvaret.

Gällöfsta kursgård är i mycket gott skick och bör användas för en verksamhet i vilken kursgårdens kapacitet och utrustning m. m. kan till fullo utnyttjas. Det har framkommit att det inom försvarets personalvård föreligger ett behov av lokaler för att skapa ett särskilt centrum för samarbetsfrågor inom försvaret. Detta behov är föranlett av det alltmer ökade intresset för försvarsfrågor och den livliga diskussion om medinflytande och

medbestämmanderätt som i dag pågår. Önskemålet är att skapa bättre möjligheter till utbildning av försvarets personal på dessa områden och vidga förutsättningarna för kontakter och diskussioner mellan försvarets personal och företrädare för andra samhällsområden. Den planerade utbildningsverksamheten avses omfatta personalvård, samhällskunskap, försvarsupplysning, ledarskap m. fl. ämnen. Utbildning av de värnpliktiga i förbandsnämnderna och ledamöter i företagsnämnder avses också äga rum. Stor vikt fästs vid kontaktverksamhet mellan olika grupper av försvarets personal liksom mellan dem och företrädare för andra samhällsområden. Kurser och konferenser i frågor som rör miljön på arbetsplatsen med företrädare för alla personalkategorier inom försvaret avses bedrivas liksom utbildning av värnpliktiga i personalvårdstjänst m. m. Utrymme anses också böra finnas för utbildningsverksamhet i särskilda ämnen som bibliotekstjänst, arbetarskydd och arbetsmarknadsfrågor för försvarets olika personalkategorier. I viss utsträckning beräknas vidare ett sådant kurscentrum kunna upplåtas för kurs- och konferensverksamhet inom fackliga organisationer, frivilliga försvarsorganisationer samt statliga verksamhetsområden över huvud taget.

Enligt min mening föreligger det ett behov av utökade möjligheter för utbildnings- och kontaktverksamhet i frågor som rör människans roll i försvaret. Jag anser att Gällöfsta är mycket lämpligt för de ändamål som jag här redogjort för. Jag förordar därför att Gällöfsta inrättas som en kursgård för kurs- och konferensverksamhet företrädesvis inom försvarets personalvård och för därmed sammanhängande ändamål. Förvaltningen och tillsynen m. m. av kursgården bör enligt min mening anförtros åt en för ändamålet bildad stiftelse, förslagsvis benämnd Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum. Stiftelsen bör stå under tillsyn av Kungl. Maj:t och det bör även ankomma på Kungl. Maj:t att meddela generella anvisningar för verksamheten. Stiftelsen bör förvaltas av en styrelse som består av ordförande, en föreståndare för kursanläggningen och ca tio andra ledamöter jämte lämpligt antal suppleanter. Ordförande och övriga inte självskrivna ledamöter samt suppleanter bör utses av Kungl. Maj:t. I styrelsen bör chefen för försvarsstabens personalvårdsbyrå ingå. I övrigt torde som ledamöter eller suppleanter böra komma i fråga representanter för de tre försvarsgrenarna, centrala förvaltningsmyndigheter, Centraförbundet Folk och Försvar, försvarets centrala företagsnämnd, berörda fackliga organisationer, de värnpliktiga och ungdomsorganisationer. Jag har för avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t proposition till riksdagen med begäran om anslag för stiftelsens verksamhet m. m. I samband därmed kommer jag att närmare redovisa sammansättningen av stiftelsens styrelse m. m.

För den här skisserade verksamheten på Gällöfsta behövs, som jag nyss har antytt, ett årligt anslag till stiftelsen från staten. Ett sådant anslag skulle vara avsett att täcka kostnaderna för administration och för stiftel-

sens egen konferens- och kursverksamhet. Vad beträffar kostnaderna för själva driften av anläggningen, dvs. för underhåll, mathållning, städning m. m., synes utgångspunkten böra vara att kostnaderna skall täckas av inkomsterna från verksamheten. Vid en såvitt nu kan bedömas realistisk bedömning av beläggningsfrekvensen och med den förutsättningen att ett marknadsmässigt pris för kursgårdens tjänster skall tillämpas torde full kostnadstäckning för driftkostnaderna vara möjlig endast om rörelsen inte belastas med några fastighetskostnader utöver erforderligt underhåll av byggnadsbeståndet, dvs. för avskrivning av byggnaderna och förräntning av det investerade kapitalet. Jag anser att staten bör stödja den planerade verksamheten genom att till stiftelsen utan ersättning överlåta anläggningen. Jag förordar en sådan överlåtelse som även skulle bidra till att understryka den självständiga ställning som stiftelsen bör ha i förhållande till statsmakterna. En överlåtelse av anläggningen till stiftelsen förutsätter att anläggningens hela byggnadsvärde jämte den del av markvärdet, som belöper på den till anläggningen hörande tomten, bortskrivs ur kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond med anlitanade av medel ur fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. Med hänsyn till storleken av fondens behållning behöver inte några medel anvisas för detta ändamål.

Ett villkor för den av mig förordade överlåtelsen bör vara att anläggningen återgår i statens ägo om stiftelsen upplöses eller dess verksamhet av andra skäl upphör.

I avvaktan på bildandet av en stiftelse för de ändamål som jag tidigare har redogjort för bör riksdagens bemyndigande utverkas att verkställa överlåtelsen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att utan ersättning överlåta Gällöfsta kursgård till en stiftelse med ändamål att utöva kurs- och konferensverksamhet i enlighet med vad jag har anfört i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gunnel Andersson